

καὶ τῶν τέκνων των, τῆς ἐρημώσεως καὶ τῆς πυρπολήσεως τῶν χωρίων των, τῆς βεβηλώσεως τῶν ναῶν των, ἐπροτίμησαν νὰ ριφθῶσιν εἰς τοὺς κινδύνους τοῦ πολέμου, καὶ ἢ νὰ σώσωσι τὴν πατρίδα των, ἢ νὰ ἀποθάνωσι. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν διαθρυληθεῖσαν νίκην τῶν ὀθωμανῶν, καθ' ἣν ἔπεσαν δῆθεν 700 Κρηῖτες, ζητῶ τὴν ἀδειαν νὰ ἐφελεύσω τὴν προσοχὴν τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος εἰς τοῦτο: μήπως ἐγένετο σύγκυσις μεταξὺ σφαγῆς καὶ μάχης, καὶ τὰ θύματα τῶν σφαγῶν παρεστάθησαν ἐπίτηδες ὡς πεσόντες πολεμισταί; Πῶς θέλετε λοιπὸν ἐνώπιον τοιούτων ἀνοσιουργημάτων νὰ δυνηθῇ τις νὰ καταστείλῃ τὸ αἶσθημα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, τὸν ὅποιον τοσοῦτοι δεσμοὶ συνδέουσιν ἀδιάρρηκτως μετὰ τῶν Κρητῶν ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ ἀγῶνος, ἐκ τοῦ ὁμοφύλου, καὶ ἐκ τῆς γειτονείας; Ἐάν ἀνατρεξώμεν εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, βλέπομεν ὅτι ξένων λαῶν τὸ αἶσθημα καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς ἐξηγέρθησαν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων εἰς βαθμὸν ἀπερίγραπτον. Αἱ κυβερνήσεις τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας ἤσαν κατ' ἀρχὰς δυσμενεῖς, ἀλλὰ τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης ὁλοκλήρου δὲν ἐβράδυναν νὰ βοηθήσωσι τὸν ἀγῶνά μας διὰ τῆς συστάσεως ἐπιτροπῶν, διὰ τῆς ἀποστολῆς ὀπλων, πολεμοφοδίων, τροφῶν, καὶ ἄνδρῶν ἔτι, πολλοὶ τῶν ὁποίων ζῶσιν εἰσέτι εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἄν λοιπὸν ξέροι λαοί, καὶ μακρὰν εὐρισκόμενοι, ἔπραξαν τόσα ὑπὲρ τοῦ ἑλληνισμοῦ, πῶς θέλετε νὰ μείνῃ ἀνάληγτος ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος προκειμένου περὶ λαοῦ ὁμοφύλου καὶ γείτονος; Ἀφ' ἐτέρου ἔχομεν ἐν Ἑλλάδι Σύνταγμα λίαν φιλελεύθερον κατ' οὐδὲν κωλύον τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἔκφρασιν τῆς κοινῆς γνώμης. Εἰς τοιαύτην θέσιν εὐρισκομένη ἡ Κυβέρνησις δὲν ἠδύνατο νὰ πράξῃ ἄλλο εἰμὴ νὰ λάβῃ τὰ ἀναγκαῖα μέτρα ὅπως μὴ συμβῶσιν ὑπερβάσεις τῶν ὁρίων τοῦ Νόμου. Κατὰ τοῦτο ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἔπραξε καὶ θέλει ἐξακολουθεῖ νὰ πράττῃ τὸ καθήκον τῆς, ἐντὸς δὲ τοῦ κύκλου τούτου, ἐκ τοῦ ὁποίου δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξέλθωμεν, θέλω ἔχει ὑπ' ὄψιν τὰς συμβουλὰς εὐεργετικῆς Δυνάμεως ὅποια ἡ Γαλλία, εὐχαριστῶ δὲ τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα διὰ τὴν εἰλικρίνειαν καὶ τὸν φιλικὸν τρόπον, δι' ὧν μοὶ ἀνεκοίνωσε τὰς συμβουλὰς ταύτας.

ΜΟΥΤΙΕ. Δὲν θέλω λείπει νὰ ἐκθέσω εἰς τὸν Αὐτοκράτορα ὅλας τὰς παρατηρήσεις τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος, ὑπόσχομαι μάλιστα νὰ τὸ πράξω εἰς τρόπον εὐνοϊκὸν πρὸς τὴν Ἑλλάδα, καὶ τοι δὲν πιστεύω νὰ μεταβληθῇ ἐπὶ τῆς προκειμένης περιστάσεως ἡ ὀρισμένη πολιτικὴ.

ΒΟΥΓΑΡΗΣ. Εὐγνωμονῶ διὰ τὴν καλὴν ταύτην διάθεσιν τῆς Ἐξοχότητος Σας, προσθέτω

δὲ τὴν παράκλησιν ἵνα, σὺν τῇ ἐχέσει τῶν σκέψεων καὶ παρατηρήσεών μου, καθιετευθῆτε τὴν Μεγαλειότητά του ὅπως ἐπιδαφιλεύσῃ τὴν κραταιὰν ὑπεράσπισίν του εἰς τὸν Χριστιανικὸν λαὸν τῆς Κρήτης, τοῦ ὁποίου τὰ δεινοπαθήματα συγκινοῦσι πᾶσαν εὐγενῆ καρδίαν.

ΜΟΥΤΙΕ. Διαβεβαιῶ ὑμᾶς, Κύριε Πρόεδρε, ὅτι δὲν θέλω λείπει νὰ πράξω τοῦτο, καὶ μεσολαβήσω μάλιστα ὅπως μὴ τραχυθῶσιν ἐκ μέρους τῆς Τουρκίας αἱ μετὰ τῆς Ἑλλάδος σχέσεις. Δὲν μοὶ μένει ἤδη εἰμὴ νὰ συγχαρῶ καὶ πάλιν ἐμαυτὸν διότι ηὐτύχησα νὰ γνωρίσω προσωπικῶς πολιτικὸν ἄνδρα τοσοῦτον διακεκριμένον.

ΒΟΥΓΑΡΗΣ. Λογίζομαι καὶ ἐγὼ εὐτυχῆς, λαθὼν τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσω τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα, καὶ εὐχομικὶ αὐτῇ αἴσιον πλοῦν καὶ πᾶσαν εὐτυχίαν.

ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΕΝ ΛΕΙΨΙΑΙ

Α'.

Ἡ ἐκθεσις αὕτη ὡς ἐκ τοῦ εἶδους τῆς οὐδὲ πλοῦτον καὶ ποικιλίαν μεγάλην δύναται νὰ ἔχῃ, οὐδ' ὑψηλὸν τινα σκοπὸν φαίνεται ἐπιδιώκουσα, ἀλλὰ μόνον τὴν ταπεινὴν θεραπείαν τοῦ ἀνθρωπίνου στομάχου. Ὡς διεθνὴς θὰ ἠδύνατο νὰ παρῶσῃ τοῖς ἐθνογράφοις τὴν εὐκαιρίαν νὰ μελετήσωσι συγκριτικῶς τὴν μαγειρολογίαν τῶν διαφόρων ἐθνῶν. Ἡ ἐνταῦθα ὀργανωθεῖσα ἐκθεσις τιτλοφορεῖται μὲν διεθνῆς, ἀλλ' ἡ γεωγραφικὴ αὐτῆς περιφέρεια μολίς περιλαμβάνει ὀλίγην Ὀλλανδίαν, ὀλίγην Ρωσίαν καὶ τμήμα τῆς Αὐστρίας· περιορίζεται λοιπὸν κυρίως εἰς γερμανικὴν ἐκθεσιν καὶ μάλιστα Σαξονικὴν. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ καθ' ὅλα μετρία γερμανικὴ τέχνη τοῦ μαγειρείου, ἐν Σαξονίᾳ διατελεῖ εἰς ἔτι μετριωτέραν κατάστασιν, καὶ τὰ σατυρικὰ φύλλα ὁσάκις σκόπτουσι τὰς μαγειρικὰς γνώσεις τῶν οἰκοδεσποινῶν, λαμβάνουσιν ὡς ὑποδείγματα τύπους Σαξονίδων. Ἐν τούτοις, ἡ ἐκθεσις αὕτη δὲν εἶν' ἐστερημένη ἠδισταφύροντος, ἰδίᾳ διὰ τοὺς ξένους, ὡς χαρακτηριστικὴ τῶν ἠθῶν τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ, καὶ ὑπὸ καλαισθητικῆν δ' ἐποψίν, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἡ μαγειρικὴ εἶνε ἡ καλλιτεχνία τῆς γούσεως, δὲν εἶνε ἀξιοκαταφρόνητος.

*

Ἡ ἐκθεσις ὀργανώθη ὑπὸ ἐπιτροπῆς συγκροτηθείσης ἐξ ἐπιφανῶν ἐν Λειψίᾳ ἀνδρῶν καὶ προεδρευομένης ὑπὸ τοῦ στρατιωτικοῦ διοικη-

τοῦ τῆς πόλεως, ἐτέθη δ' ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς βασιλείας τῆς Σαξονίας Καρόλας. Τόπος αὐτῆς ἐξελέγη τὸ *Krystallinor Palatior*, εὐρύτατον οἰκήμα χρησιμεῖον συνήθως εἰς δημοσίους χοροὺς καὶ θεάματα, φέρον δὲ εἰς δικαιολογίαν τοῦ ὑψηλοῦ του τίτλου οὐδὲν ἄλλο κρυστάλλινον ἢ εὐαριθμούς καθρέπτας. Διάρκεια τῆς ἐκθέσεως ὠρίσθη πενθήμερος: 27—31 Ἰανουαρίου, διότι ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν τὰ ἐκθέματα δὲν ἠδύνατο νὰ διατηρηθῶσιν ἐπὶ πλέον. Καὶ ἡ ἐπὶ πενθήμερον δὲ διατήρησις τινῶν ἐξ αὐτῶν ἀπήτησε τὴν χρῆσιν εἰδικῶν μέσων. Ἐπὶ τῇ τελετῇ τῆς ἐνάρξεως ἀφίκετο ἐκ Δρέσδης τὸ βασιλικὸν ζεύγος τῆς Σαξονίας καὶ ἡ πόλις ἐκοσμήθη διὰ σημαίων ἐπὶ τῇ βασιλικῇ ἐπισκέψει.

Ἐπειδὴ τὸ οἰκήμα τῆς ἐκθέσεως εἶνε πλουσίως φωταγωγημένον δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός καὶ πλήθους λαμπτήρων φωταερίου, ἐπωφελήθησαν τοῦτου ὅπως παρατείνωσι τὰς ὥρας τῆς ἐπισκέψεως μέχρι τῆς δεκάτης νυκτερινῆς, ἀλλὰ καὶ πάλιν τόση ἦτο ἡ συρροή, ὥστε πλέον ἢ ἀπαξ ἡ ἀστυνομία ἐπεμβασα ἠναγκάσθη νὰ διακόψῃ ἐπὶ ὥραν τὴν εἴσοδον ἐκ φόβου μὴ συμβῆ τὴ ἀπεικαίῳ ἐκ τοῦ συνωστισμοῦ. Ἐπεσκέφθησαν τρεῖς καὶ τετράκις τὴν ἐκθεσιν, ἀλλ' ἡ ἐν νυκτὶ θεὰ αὐτῆς ἦτο πολὺ ὑπερτέρα τῆς ἐν ἡμέρᾳ, ἄλλως δ' ἠραιούτο τὸ πλῆθος πρὸς τὸ τέμα τῆς ἡμέρας, διότι οἱ Γερμανοὶ κοιμῶνται μὲ τὰς ὄρνιθας, καὶ ἀνετώτερον ἠδυναμῆν τότε νὰ περιεργασθῶ τὰ διάφορα ἐκθέματα.

*

Ἡ ἐκθεσις φυσικῶ τῶ λόγῳ δὲν περιωρίσθη μόνον εἰς κυρίως τρόφιμα καὶ παρασκευασμένα ἐδέσματα, ἀλλὰ περιέλαβε καὶ πάντα τὰ συναφῆ καὶ σχεῖσιν ἔχοντα πρὸς τὴν μαγειρικὴν. Οὕτως ὁ ἐσπερχόμενος εἰς τὰς ἰσογείους στοὰς τοῦ καταστήματος εὐρίσκει τὸ πρῶτον παντοειδεῖς μηχανάς. Τούτων τινὲς μὲν εἶνε μικραὶ χειροκίνητοι καὶ προορισμὸν ἔχουσι νὰ καθαρίζωσι γεώμηλα, ν' ἀκονίζωσι μαχαίρας κλπ. Ἐτεραι δὲ πολὺπλοκοὶ καὶ μεγάλοι, ὧν ἔνια καὶ διὰ φωταερίου κινούμεναι σκοποῦσι τὴν παραγωγὴν ἀφθόνων καὶ οικονομικῶν ἄμα μερίδων φαγητῶν. Τμήμα τῆς ἐκθέσεως ἔχον εὐγενῆ καὶ ὑψηλότερον σκοπὸν ἀποτελεῖται ἐκ τοιούτων σιδηροτεύκτων μαγειρείων. Ὁ σκοπὸς δ' ὄν ἐπιδιώκουσι εἶνε ὁ ἐξῆς: διὰ τῆς λειτουργίας μηχανῶν μαγειρικῶν, ὧν ἡ θέρμανσις καὶ ἡ ὑπηρεσία στοιχίζει ἐλάχιστον, νὰ κατορθῶθῃ ὥστε νὰ παρασκευάζωνται φαγητὰ προσιτὰ καὶ τοῖς μάλλον ἀπόροις. Ἐν Λειψία ὑπάρχουσιν ἤδη *λαοτροφεῖα*, ἂν δύναται τις νὰ ὀνομάσῃ οὕτω τὰ μεγάλα μαγειρεῖα, ἐν οἷς καὶ ὁ πνεύστατος ἐργάτης, ὅταν τὸ θερμόμετρον κατέρχεται πολλοὺς βαθμούς ὑπὸ τὸ μηδὲν, δύναται νὰ θερ-

μανθῆ διὰ πινακίου ζωμοῦ καὶ κρέατος ἀντὶ εὐτελοῦς τιμήματος 10—15 λεπτῶν. Καὶ σωματεῖα δὲ εἰδικὰ ἐργάζονται καὶ ἄνδρες διαπρεπεῖς μελετῶσι τὸ ζήτημα, τὸ λίαν ἐνδιαφέρον ζήτημα πῶς νὰ κατορθῶθῃ ὥστε οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων νὰ πεινᾷ, πῶς νὰ βελτιωθῇ ἡ διαίτα τῶν πενεστάτων, τιθεμένου ὅτι ἡ διαίτα τοῦ στομάχου τὰ μάλα ἐπιδρᾷ καὶ ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου. Οὕτω τὸ ζήτημα ἀπὸ τῆς ταπεινῆς αὐτοῦ θέσεως ἐξυψοῦται συνδυάζον τὴν φιλανθρωπίαν μετὰ τοῦ κοινῶ συμφέροντος, διότι συμφέρον τῆς πολιτείας καὶ τῆς κοινωνίας εἶνε νὰ μὴ ὑπάρχωσιν ἄνθρωποι πεινῶντες, οἵτινες δύναται εὐκολώτερον νὰ κινήθωσιν εἰς ἐγκλημα, νὰ μὴ ὑπάρχωσιν ἄνθρωποι κακῶς διατρεφόμενοι, οἵτινες δύναται νὰ γείνωσι πρωτοεργοὶ ἐπιδημικῶν νόσων.

Παρ' ἡμῖν ἡ πείνις δὲν εἶνε ὅποια ἐν ταῖς πεπολιτισμέναις ταύταις ἀρκτικαῖς χώραις: οὐδὲν ἦττον ἡ θεὰ τῶν εὐφῶν αὐτῶν μηχανημάτων ἄτινα παρέχουσι χιλίας μερίδας φαγητοῦ ἀντὶ εὐτελεστάτης δαπάνης θερμάνσεως παρέχει τὴν ἀφορμὴν εἰς τὸν Ἑλληνα ἐπισκέπτην νὰ σκεφθῇ ὅτι δύο καὶ τρία οὕτω κατηρητισμένα *λαοτροφεῖα* θὰ ἐλειτούργουν ἐπωφελῶς καὶ διὰ τὸν πτωχὸν πληθυσμὸν καὶ διὰ τοὺς ἰδρυτὰς αὐτῶν ἐν Ἀθήναις. Ἴσως μάλιστα πρώτη ἡ Σχολὴ τῶν Ἀπόρων Παιδῶν θὰ ἠδύνατο νὰ συστήσῃ χάριν τῶν προστατευομένων τῆς ἀτυχῶν πλασμάτων τοιούτου οικονομικὸν συστήματιον. Ἡ ἐπιτυχία του εἶνε ἐξησφαλισμένη καὶ θὰ ἐγίνετο λαμπρὰ ἀρχή, ἥτις θὰ εὕρισκε μιμητὰς.

Ἡ γερμανικὴ κυβέρνησις μεταχειρίζεται τοιαῦτα οικονομικὰ μαγειρεῖα καὶ διὰ τὸν στρατόν. Ἴσως θὰ εἴπωσι τινὲς ὅτι ἡ καύσιμος ὕλη ἐνταῦθα πολὺ ὑπερτετιμημένη, ἐξαναγκάζει εἰς τὴν ἐφεύρεσιν τοιούτων μηχανημάτων, ἄτινα παρ' ἡμῖν εἶνε περιττά. Δέν μοι εἶνε δυνατὸν ἐνταῦθα ἐκ τοῦ προχείρου νὰ συγκρίνω τὴν δαπάνην, ἀλλὰ τοῦτο δύναμαι εὐθὺς νὰ εἴπω ὅτι εἶνε τόσῳ μυθῶδῶς μικρά, ὥστε δὲν δύναται νὰ μὴ συμφέρῃ καὶ παρ' ἡμῖν. Ἄλλως τε ἡ οἰκονομία δὲν συνίσταται μόνον εἰς τὴν θέρμανσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν στερεότητα τῶν σκευῶν καὶ εἰς τὸν συνδυασμὸν αὐτῶν, οὕτως ὥστε νὰ μὴ ἀπαιτῆται προσωπικὸν ὑπηρεσίας, οὔτε χῶρος πολλὸς κλπ.

*

Πλῆθος ἀνδρῶν, γυναικῶν, παιδίων συνωθεῖται πέραξ μεγάλου καὶ πολυπλόκου μηχανήματος. Τῶν θεωμένων αἱ μορφαὶ ἀπαστράπτουσιν ἐκ χαρᾶς, οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν προσηλθύνται ἐν ἐκστάσει καὶ τὰ χεῖλη των συσπῶνται ἀπολαυστικώτατα. Τί τὸ προσελκύν πάντας; Τί τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἔθνικοῦ αὐτοῦ ἐνθουσιασμοῦ;

Τρία πράγματα οί Γερμανοί ἐν γένει ἀγαπῶσιν ὑπερβαλλόντως: τὸν αὐτοκράτορα Γουλιέλμον, τὰ φιλήματα καὶ... τὰ λουκάνικα. Δὲν εἶνε δύσκολον νὰ μαντεύσῃ τις περὶ τίνος πρόκειται ἐν μαγειρικῇ ἐκθέσει.

Ἐντὸς παμμειγίστου μεταλλίνου δίσκου ῥοδόχροα ἀπλοῦνται χοιρείου κρέατος τμήματα. Μάχαιραι πολλαὶ τοξοειδεῖς καὶ παραλλήλως συνθεθεμέναι ταλαντεύονται ἐπ' αὐτοῦ ἐν εἶδει παιδικοῦ λίκνου διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ ἀερίοφωτος καὶ λειάνουσι καὶ ἀπαλείνουσι τὸ κρέας. Ὅταν δὲ τοῦτο καταστῇ ἔτοιμον, διοχετεύεται διὰ πλατυστόμου σωλήνος καὶ ἀντικαθίσταται διὰ νέας μερίδος. Εἰς τὸ πέρασ τοῦ μαγεικοῦ τούτου σωλήνος τελεῖται ἀληθῆς ἀποκάλυψις διὰ τοὺς γερμανικοὺς στομάχους! Ὅποια ποίησις, ὅποια καλλιτεχνικὴ δημιουργία! Ἐκεῖθεν ἐξέρχεται ἔτοιμον, νωπὸν, ἀβρὸν ὡς νεογέννητον βρέφος τὸ πολυφίλητον λουκάνικον καὶ πίπτει ἐντὸς θερμοῦ ὕδατος ἵνα λουστῇ καὶ μεταβιβασθῇ ἐκεῖθεν μεταξύ δύο τεμαχίων ἄρτου εἰς τὰ ῥοδαλὰ χεῖλη χρυσοκόμου Τευτονίδος!...

Οἱ μὴ γνωρίσαντες ἐκ τοῦ σύγγυς τὴν Γερμανίαν νομίζουσι ταῦτα ὑπερβολάς. Ἄλλ' οἱ παραστάντες μάρτυρες τῆς λιτανείας, ἧτις τελεῖται κατὰ σάββατον ἑσπέρας ἐν τοῖς ἀλάντοποιεῖσι, οἱ ἰδόντες στεφάνους ἐξ ἀλάντων προσφερομένους ἐν τῷ θεάτρῳ εἰς καλλιτέχνας θαυμαστοὺς, θὰ ἡμολογήσωμεν ὅτι ἀτέχνως καὶ πενιχρότατα σκιαγραφῶ τὴν ἀλήθειαν.

*

Διέρχομαι γοργῶ βήματι τὸ τμήμα τῶν κρεοπωλείων. Τὰ λευκάζοντα ἐκ τοῦ λίπους σφάγια, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πρόβκατα καὶ μόσχοι, ἀνηρητημένα παραλλήλως εἰς μακρὰν σειρὰν, ἀποτελοῦσιν ἀληθῆ στοὰν κ' ἐξ ἀποστάσεως προσομοιάζουσι λιθίνους στύλους. Τὴν μονότονον σειρὰν διακόπτουσι γιγάντειοι κορμοὶ βοῶν κατ' ἀποστάσεις, χοῖροι δὲ τινες ἀξιοῦνται νὰ παρίστανται ἐκδεδαρμένοι μὲν ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀνηρητημένοι ὡς κατάδικοι. Στηρίζονται ἐπὶ τῶν τεσσάρων αὐτῶν ποδῶν ὡς σάρκινα ἀγάλματα — ἐμβλήματα τῆς εὐτυχίας!

Ὁρεκτικώταται τὴν θέαν παρίστανται αἱ συλλογαὶ τῶν παντοειδῶν ἀλάντων, χοιρομηρίων καὶ ἄλλων παστῶν κρεάτων. Τινὰ δὲ καὶ καλλιτεχνικώτατα συμπλέκονται ἐν εἶδει στεφάνων καὶ ἀνθοδεσμῶν, ἐν ᾧ ἐπὶ τῶν ἐπιφανειῶν αὐτῶν τεχνικωτάτη ἀκωκῆ μαχαίρας ἐχάραξε γλυπτικῆς ποικίλατα καὶ εὐγενεῖας σήματα καὶ στίχους ποιητῶν.

Αἱ συλλογαὶ θηραμάτων, τετραπόδων καὶ πτηνῶν οὐδὲν παρέχουσι τὸ ἐνδιαφέρον. Τοῦναντίον τὰ δείγματα τῶν γερμανικῶν τυρῶν καίτοι ἐντὸς ὑελοφράκτων ἐρμαρίων ἐκτεθειμένα

ἀποστέλλουσιν ἐξ ἀποστάσεως τὰς ἐπιδημικὰς αὐτῶν ἀναθυμιάσεις. Ὁ ἔχων δὲ τὸν ἠρωϊσμόν ἐκ τοῦ πλησίον νὰ περιεργασθῇ διὰ τοῦ βλέμματος τὰ εὐρωτιῶντα ἐκεῖνα καὶ τελματώδη ἀποβράσματα τῆς γερμανικῆς τυροποιίας, αἰσθάνεται ἀηδίαν οὐχὶ ἐπὶ τῇ ιδέᾳ ὅτι ἡδύνατό ποτε νὰ τὰ ἐγγίσῃ διὰ τῶν χειλέων, ἀλλ' ἐπὶ τῷ φόβῳ μὴ ποτε τὰ ἐπάτει διὰ τοῦ ποδὸς κ' ἐρρῦπαινε τὸ ὑπόδημά του.

*

Ἄλμυρά θαλάσσης αὔρα προσπνέει ἐντεῦθεν καὶ μὲ προσελκίει μεθύνοντα ἐκ τῆς προσφιλοῦς ἀναμνήσεως τῆς πατρίδος μου.

Εἰς τὴν προσέγγισιν τοῦ θαλασσίου ἀρώματος, ὅπερ ἀποπνέουσιν οἱ ἐκτεθειμένοι ἰχθύς, φίλτατα πρόσωπα ἀπόντων μὲ περιεστοίχισαν, γλυκύταται ἀναμνήσεις μακρυναὶ ἀνεπτερώθησαν ἐν τῇ καρδίᾳ μου, κ' ἐλησμόνησα πρὸς στιγμὴν τὴν πραγματικότητα τοῦ παρόντος. Ὁ ἐν τῇ κεντρικῇ Εὐρώπῃ ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἐρχόμενος νὰ διέλθῃ ἔτη τινὰ νοσταλγεῖ ἐπίσης καὶ τὴν πατρίδα του καὶ τὴν θάλασσαν. Τὰ δύο ταῦτα συνδέονται ἐν τοῖς πόθοις του, ἴσως διότι θάλασσαν διῆλθε ἵνα ξενιτευθῇ καὶ θάλασσαν θὰ διέλθῃ ἵνα παλινοστήσῃ. Καὶ ὅταν κατέρχεται πρὸς τὴν Ἑλλάδα δύο χάρες αἰσθάνεται: τὴν πρώτην ὅταν ἐκπλεύσῃ πρὸς τὴν Μεσόγειον, καὶ τὴν δευτέραν ὅταν πατήσῃ ἐπὶ ἐλληνίδος γῆς.

Ἴσχυρὸν κῦμα, οὐχὶ θαλάσσης, ἀλλὰ διαγκωνιζομένων ἀνθρώπων μὲ παρασύρει ἀπὸ τῶν σκέψεων τούτων, δι' ἃς ἀληθῶς δὲν ἦτο κατάλληλος ὁ τόπος, καὶ μὲ φέρει πρὸ τῶν ἐκτεθειμένων ἰχθύων. Ταλαίπωροι κάτοικοι τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πελώριοι τὸ σῶμα καὶ τινες παράδοξοι τὴν μορφήν καὶ τὰ χρώματα παμποικίλι ἀπλοῦνται ἐκτάδην ἐπὶ εὐρυτάτου δαπέδου. Περαιτέρω ἄλλοι διάφοροι τὴν μορφήν καὶ τὴν περιβολὴν ἀντιπροσωπεύουσιν ἄλλας θαλάσσας, τὴν Βαλτικὴν, τὴν Κασπίαν καὶ τὴν Μεσόγειον. Μεταξὺ τῶν τελευταίων τούτων ἀναγνωρίζω τινὰς προσφιλεῖς κεφάλους, ὄρφους καὶ συναγρίδας. Αἱ ἀναμνήσεις μου ἐπὶ τῇ θέᾳ αὐτῶν περιορίζονται πλέον εἰς καθαρῶς γαστρονομικὰς καὶ ἐξ ὅλης ψυχῆς αἰσθάνομαι τὴν διάθεσιν νὰ εἶπω μετὰ τοῦ μεσολογγίτου ψαῖα τὸ ἐκφραστικὸν τετράστιχον τοῦ Παλαμά:

Ὅλα τῆς ἀνοιξῆς τὰ κάλλι,
Ὅλα τὰ στέλιω ἔς τὸ καλό,
Μπροστὰ ἔς τὸ φρέσκο, παχουλό,
Μεσολογγίτικο πετάλι!

*

Ἐκτὸς τῶν νεκρῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης, ὑπάρχουσι πολλοὶ ποτάμιοι ζωντανοὶ ἐντὸς ὑελοφράκτων δεξαμενῶν, καὶ ἐκτὸς τῶν ἰχθύων πολυλά μαλάκια καὶ ὄστρακόδερμα περιφέρονται καὶ

συμπλέκονται ἀπελπιστικῶς ἐν κρυσταλλίναις εἰρηταιῖς. Ἰδιαιτέρως θέλγουσι μικραὶ τινες λίμναι μετὰ πιδάκων, τὰς ὄχθας ἔχουσαι πεπλασμέναις ὡς φυσικὰς ἐκ πηλοῦ· ὑπὲρ πάντα δ' ἐξέχει ὀγκώδης ἀργιλλόπλαστος βράχος ἐν ὕδατι τεθεμελιωμένος, κοῖλος δ' ἔνδον μέχρι τῆς κορυφῆς καὶ πλήρης ὕδατος. Διὰ μυριῶν ὕλοσσεπῶν σχισμῶν ἐν τοῖς μυχοῖς αὐτοῦ ἀποκαλύπτεται κόσμος ὅλος θαλάσσιος: καὶ ἰχθύς καὶ κοράλλια καὶ φύκη καὶ ὄστρακα παντοδαπά, ὡς ἂν ἦτο ἀληθὴς βράχος ἐν τῷ βάθει τοῦ πόντου.

Ρίπτω ἐν βλέμμα γοργὸν ἐπὶ τῶν ἀλιπάστων ἰχθύων, ὧν ἡ δριμεῖα ὄσμη προκαλεῖ πταρμούς, καὶ ἴσταμαι μεμαγευμένος πρὸ τῶν γιγαντιαίων ἐκ κρυσταλλώδους τεχνιτοῦ πάγου ὀβελίσκων. Ὑπὸ τὰς δαφιλεῖς ἀκτῖνας τῶν ἠλεκτρικῶν ἀστέρων οἱ ἐξ ἀπεσταγμένου ὕδατος πεπηγότες ὄγκοι ἀπαστράπτουσιν ὡς ἀληθεῖς ἀπαμάντιοι κολοσσοί, ἐνῶ τὰ ἐντὸς αὐτῶν συμπαγέμενα ἄνθη, φυτὰ, ὄστρακα, ὀπωρικά κλπ. ὁμοιάζουσιν οὐδὲν ἄλλο ἢ ψηφιδωτὰ ἐκ σαπφείρων, ρουβινίων, σμαράγδων καὶ μυριοχρῶμων βαρυτίμων λίθων.

Δὲν μ' ἐνδιαφέρουσι τὰ παντοειδῆ ἐρμάρια χρήσιμα πρὸς φύλαξιν κρεάτων καὶ ἰχθύων ἐν σταθερῶς κατεψυγμένη θερμοκρασίᾳ, ἐνῶ ἐξω τὸ θερμόμετρον δύναται ν' ἀνέρχεται ἀδιαφόρως 20—30 βαθμούς ὑπὲρ τὸ μηδέν.

Παρατρέχω τὰ ἐκ γαιανθράκων ἐκτισμένα τεχνιωτάτα μαῦρα, οἰνοὶ βραχώδη, σπήλαια, καὶ καλύβας καὶ φθάνω εἰς τὸ τμήμα τῶν ποτῶν. Οἱ σωροὶ τῶν φιαλῶν ἐνταῦθα εἶνε φιλοκάλλως διεσκευασμένοι ἐν εἶδει πύργων, περιπτέρων, τροπαίων, ἀναθημάτων, καὶ τὸ βλέμμα εὐχαρίστως περιτρέχει τὴν ἄλλως μονότονον ταύτην γραμμὴν. Πολλοὶ τῶν ἐκθετῶν παρίστανται ἢ ἀντιπροσωπεύονται καὶ ἀκούονται στεντόρεια κηρύγματα περὶ τῆς ποιότητος τῶν οἴνων καὶ τῶν πνευμάτων, τινὲς δὲ καὶ παρέχουσι πρὸς δοκιμὴν ἐπὶ πληρωμῇ. Τὸ πέρασ τοῦ τμήματος τούτου εἶνε τὸ μᾶλλον ἐνδιαφέρον· ἐκεῖ ἔχουσιν ἐγκαθιδρυθῆ τρία ζυθοπωλεῖα: τὸ πρῶτον εἶνε τι κοινόν, τὸ δεύτερον ὅμως καὶ τὸ τρίτον προκαλοῦσιν ἄμετρον συρροήν. Ἐκ τῶν δύο τελευταίων τὸ μὲν εἶνε γερμανορωσικόν, δηλαδὴ ἐκθέτει καὶ πωλεῖ ζῦθον γερμανικόν ἀλλ' ἐν Πετροπόλει κατασκευαζόμενον, τὸ δὲ εἶνε βαυαροτυρολικόν. Ἡ ἀπέριττος διασκευή τοῦ βαυαροτυρολικῆ κατὰ μίμησιν τῶν ἀρχαίων γερμανικῶν ζυθοπωλείων, ἡ δι' ἐλάτων διακόσμησις αὐτοῦ, ἔτι δ' αἱ ἀρρενωπαὶ τυραλίδες, αἵτινες ὕπηρετοῦσιν ἐν αὐτῷ μὲ τὰ βελούδινα περιστήθη καὶ ταὺς ἐπικλινεῖς πέλους, ἀποτελοῦσι γραφικώτατον σύνολον πληρῆς ἀγροτικῆς χάριτος. Ἄλλ' εἰς ἀνταγωνισμόν τὸ παραπλεύρως ἐγκαθι-

δρυμένον οὐδὲν ἄλλο ἔχει ἢ ὅ,τι ἀκεῖ ὅπως χρεωκοπήσωσι πάντα τὰ γειτονικά: ὠραίαν ζυθοπωλεία. Εἶνε Ρωσὶς ἀβροτέρα ἢ ὁ ἀφρὸς τοῦ ζῦθου, ὃν παρέχει τοῖς ἀμέτροις πελάταις: ξανθὴ καὶ γαλανή, κερδίζει πολὺ ἐκ τῆς ἐθνικῆς στολῆς τῆς πατρίδος τῆς, ὅλης μεταξίνης, ἐρυθρᾶς καὶ κυανῆς, μετὰ χρυσῶν κροσσῶν.

Οἱ Γερμανοὶ φαίνονται πάντες γοητευμένοι ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ ζῦθου τῆς Ρωσίδος καὶ πλαταγοῦσιν ἠδυπαθῶς τὰ χεῖλη. Ἄλλ' ἀμφιβάλλω ἂν ἡ κρίσις αὐτῶν εἶνε ἀμερόληπτος.

Ἔστρεφον τὸ βῆμα, ἵνα ἀνέλθω εἰς τὸν δεύτερον ὄροφον, ὅτε ὁ κώδων ἐσήμανε τὴν δεκάτην καὶ οἱ φύλακες ἀνήγγειλαν ὅτι κλείει ἡ ἐκθεσις. Ἀνέβαλον λοιπὸν εἰς αὐριον τὴν ἐπίσκεψιν τῶν ἐπιλοίπων καὶ ἀπῆλθον συνωθούμενοι, μὲ πλήρη γνώμην ὅτι ἐξ ὅλων τῶν ἐκθεμάτων, ὅσα εἶχον ἰδῆ, τὸ κάλλιστον ἦτο . . . ἡ Ρωσὶς.

Δ'

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΦΙΛΟΚΤΗΤΟΥ

Φιλοφρόνως κληθεῖς ὅπως παραστῶ εἰς τὴν παράστασιν τοῦ «Φιλοκτῆτου» δὲν ἐκωλύθη ἐκ τοῦ χειμῶνος ὅπως διατρέξω τὸν ἀληθῶς μακρὸν ἀπὸ Φρεϊβούργης εἰς Δαρμστάδην δρόμον, ἀντημεῖσθην δὲ δαψιλῶς διὰ τὸν κόπον μου, καθότι καὶ ἡ παράστασις τοῦ τόσον ἰδιορῦθμου καὶ δυσχεροῦς ἔργου ὑπῆρξε καθ' ὅλα ἐπιτυχῆς καὶ ἡ ὑποδοχὴ τῶν διευθυνόντων τὰ κατ' αὐτὴν τὰ μᾶλα ἐγκάρδιος. Δὲν ἦσαν δὲ μικραὶ αἱ δυσχέρειαι ἄς ὀφείλον νὰ ὑπερβῶσι. Καὶ ἂν τοῦτο κατωρθώθη, πρωτίστως ὀφείλεται εἰς τὴν ἐλευθεριότητα τοῦ μεγάλου δουκός, οὐ μόνον τὴν λαμπρὰν ἡγεμονικὴν σκηνὴν καὶ τὴν πλουσίαν θεατρικὴν ἱματιοθήκην παρασχόντος, ἀλλὰ καὶ ἐπιτάξαντος ὅπως νέα ὅλως σκηνικὴ διακόσμησις ζωγραφηθῆ ἀρμόζουσα καὶ πρὸς τὸ κείμενον καὶ πρὸς τὰς νεωτάτας περὶ τῆς ἀττικῆς σκηνῆς ἐρεῦνας τοῦ διδάκτορος Δαϊτφελδ.

Ὁ ζῆλος τῶν διευθυνόντων τὰ τῆς παραστάσεως καὶ ἡ ἐνθουσιώδης συμμετοχὴ τῶν νεαρῶν ἠθοποιῶν, πάντων μαθητῶν τῆς Α' τάξεως τοῦ ἐν Δαρμστάδῃ ἡγεμονικοῦ γυμνασίου, ἔτι δὲ καὶ τῆς ὀρχήστρας, ἣν ἀπετέλουν ἐπίσης 34 μαθηταί, ἐκ τῶν ἀνώτερων τάξεων τοῦ αὐτοῦ γυμνασίου, συνετέλεσαν ὅπως ἡ παράστασις οὐ μόνον ἀνελλιπῆς γένηται, ἀλλὰ καὶ αὐτόχρημα ἐξαιρετος.

Πάντα τὰ δρωῦντα πρόσωπα εἶχον μελετήσῃ καὶ ἀπομνημονεύσῃ καὶ τὸ ἐλληνικὸν πρωτότυπον, ὡς κείμενον δὲ τῆς παραστάσεως δὲν ἐχρησίμεισεν ἡ γνωστὴ μετάφρασις τοῦ Δέννερ,